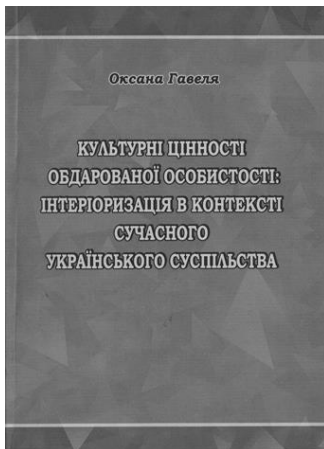

Повертаючись обличчям до проблеми культурних цінностей обдарованої особистості в сучасній Україні

Гавеля О. М. Культурні цінності обдарованої особистості: інтеріоризація в контексті сучасного українського суспільства : монографія / Оксана Миколаївна Гавеля. — Київ : НАКККіМ, 2014. — 352 с.

В умовах сучасного інформаційного суспільства не згасає інтерес до обдарованої особистості як творця нових культурних цінностей. На основі дослідницької роботи 2014 року побачила світ монографія

Оксани Миколаївни Гавелі "Культурні цінності обдарованої особистості: інтеріоризація в контексті сучасного українського суспільства", в якій окреслено філософські й методологічні аспекти соціальної та природної сутності обдарованої особистості; з'ясовано особливості розвитку вітчизняних традицій інтеріоризації культурних цінностей обдарованої особистості; виявлено специфіку суб'єкта культурної творчості, зміст його діяльності у демократичному суспільстві.

Авторка книги виявляє яскраву здатність убачати в культурі безперервний прогрес людяності і моральності, проте ретельно звіряє власні уявлення з думками авторитетних авторів, які дотримувалися християнських ідеалів виховання, приділяючи значну увагу свободі творчості, серед яких М. Лосський, С. Франк, М. Бердяєв, П. Флоренський, В. Соловйов, Г. Ващенко та ін.

О. Гавеля прагне "розширити" тему інтеріоризації культурних цінностей обдарованої особистості на основі дослідження історичної генези суспільного буття. Розвиток духовних орієнтирів розглядається від філософії серця Г. Сковороди до гуманної педагогіки серця В. Сухомлинського; від нового світовідчуття і художнього смаку діячів і мислителів Гетьманщини (П. Сагайдачного, Б. Хмельницького, І. Мазепи, П. Орлика, П. Конашевича-Сагайдачного, І. Сулими, М. Дорошенка та ін.) до представників сучасної культурної еліти І. Дзюби, М. Сенченка, Л. Гузара та ін., які прагнуть відродити християнські цінності як основу для формування культурних векторів сучасного українського суспільства. Пам'ять нашого народу зберігає важливі елементи основ громадянського виховання в душі демократії — гуманістичної моралі та етики, поваги і любові до рідної землі та власної мови, шани до звичаїв, законів і традицій батьків, патріотизму.

Увага авторки сконцентрована на традиції синтезу науки і художньої творчості, що виявляється, зокрема, і в українській фантастичній літературі. У його витоків стояли М. Гоголь, І. Гончаров, Ф. Достоєвський, Л. Толстой, М. Чернишевський, О. Купрін, М. Чаадаєв, О. Толстой, Г. Уеллс, О. Беляєв, В. Обручев, В. Ігін, А. Платонов, О. Грін, Л. Леонов, В. Іванов та ін. Значна кількість їхніх науково-фантастичних романів, повістей та оповідань була присвячена опису життя людини, сповненої оптимістичної енергії

творення. Письменники розмірковували над проблемами сьогодення й проектували "світове майбутнє".

Предметом дослідження О. Гавелі є механізми генези культурних цінностей в умовах сучасного соціуму на терені України (90-ті роки ХХ ст. — поч. ХХІ ст.). У сфері вітчизняної та зарубіжної науково-культурологічної думки ця важлива за духовним змістом проблема, цілком ігнорована за радянських часів, й нині висвітлюється нечасто. Тему обдарованості О. Гавеля почала розробляти ще в 90-ті роки ХХ ст. і отримала право на її розгляд, завдячуючи значним науковим прагненням і зусиллям. На той час ці питання майже не перебували у полі уваги вчених-гуманитаріїв.

У серпні 2007 р. Кабінет Міністрів України ухвалив рішення про створення Інституту обдарованої дитини при АПН України. З 2008 р. в Україні діє "Союз обдарованої молоді" — представництво Всесвітньої ради для обдарованих і талановитих дітей в Україні; здійснюються психолого-педагогічні прикладні дослідження; виходить щомісячний науково-методичний журнал "Освіта та розвиток обдарованої особистості", до редакційної колегії якого входять відомі українські вчені Н. Аніщенко, Г. Балл, М. Бурда та ін.

Отже, книги, яка б всебічно висвітлювала проблематику інтеріоризації культурних цінностей обдарованої особистості в контексті сучасного українського суспільства досі не було.

Привертає увагу чимало дбайливо дібраних і зі смаком скомпонованих ілюстрацій, які дають читачам можливість зануритися в чарівний світ різноманітних видів мистецтва, близьких обдарованій особистості, таких як образотворче, хореографічне, хорове, інструментальне тощо.

Закономірно, що особливо детально О. Гавеля розкрила тему інтеріоризації культурних цінностей обдарованої особистості в умовах альтернативних навчальних закладів України на основі історико-культурологічного аналізу означеної проблеми.

Авторка книги здійснила глибокий аналіз питань реалізації багатовимірної діяльності суб'єктів нових культурних цінностей у галузі архітектури, образотворчого, декоративно-прикладного, театрального, екранного, музичного та інших видів мистецтва на основі вивчення законодавчої бази та умов їхнього функціонування в сучасній Україні; визначила передумови модернізації орієнтирів обдарованої особистості.

Значний інтерес викликає квантово-орбітальна теорія культурології, яка дає змогу розглядати обдаровану особистість як динамічний суб'єкт культурного впливу й визначає зумовленість інтеріоризації культурних цінностей ступенем свободи вибору її інтересів і потреб, рівнем інтелектуального та духовного розвитку, індивідуально-творчими перспективами зростання, сприятливими умовами художньо-творчого розвитку.

Чітко проступає виразна відмінність між близькими авторці антропологічними підходами до вивчення природи і самоідентифікації обдарованої особистості та надзвичайно популярними в сучасній науці антропоцентричними засадами релятивістської філософії. Відповідно до ноосферних

уявлені Всесвіт розглядається як складна система Природи, що постійно розвивається, а Людина усвідомлює себе як розумна істота, яка поступово піднімається сходинками еволюції. Прихильники ноосферної цивілізації переконані, що її розвиток залежить від людського розуму, здатного розв'язувати найскладніші проблеми, які постають перед сучасним соціумом. Інтелект обдарованої особистості є основою, на яку має спиратися "стійкий світ" у майбутньому. В українській філософській традиції людина розглядається насамперед як релігійна істота, яка, окрім матеріального, має і духовний вимір та прагне до Бога — свого Творця. Отже, реалізація концепції стійкого суспільного розвитку можлива в контексті філософсько-антропологічного вчення про "внутрішню людину" та "людину серця", витoki якого знаходимо у "філософії серця". Авторка на-

голошує, що ноосферна цивілізація має бути передусім пов'язаною із піднесенням значення духовності через зв'язок людини і Всесвіту, що передбачає формування здатності особистості творити добро як у природному, так і соціокультурному середовищі.

Книга О. Гавелі дає розуміння обдарованої особистості як стратегічного національного ресурсу, потужний творчий потенціал якої варто розпізнавати, розвивати і примножувати в умовах сучасного суспільства.

Марія Кацуба,

*доктор філософських наук, професор,
завідувач кафедри гуманітарних дисциплін
Львівської Національної музичної
академії імені Миколи Лисенка*

Надійшла до редакції 9 червня 2015 року

БІБЛІОТЕЧНА СПРАВА

УДК 021:004.774.2

Олена Мар'їна,

*кандидат наук із соціальних комунікацій,
доцент кафедри бібліографознавства та
інформаційно-бібліографічної діяльності ХДАК*

Бібліотека в епоху розвитку технологій Web 3.0

Досліджено розвиток мережі першого, другого і третього покоління Веб; визначено важливість і значення семантичних технологій для бібліотек.

Ключові слова: бібліотека, семантичні технології, Семантичний веб, Web 2.0, Web 3.0.

Еволюція мережі Інтернет надає чимало нових можливостей для розвитку бібліотек. Водночас стрімкі темпи зростання обсягу контенту, технічні засоби, технологічні тенденції, що підтримують структуру мережі, та породжена ними нова інформаційна реальність окреслюють проблемні моменти присутності книгозбірень в онлайн-середовищі.

Під впливом технічного прогресу Веб поступово трансформувалася від статичних інформаційних характеристик Web 1.0 до інтерактивного простору Web 2.0, семантичних технологій Web 3.0 та Інтернету речей Web 4.0. Актуальність новітніх версій є потужним стимулом для розвитку веб-орієнтованої концепції книгозбірень. Нині їхня традиційна навігаційна роль в організації інформаційних потоків під тиском постійного розвитку інтернет-технологій набуває нового значення та реалізується в напрямі експертної присутності в онлайн-середовищі. Зокрема, філософія концепції Web 3.0, або семантичних технологій, надає бібліотекам можливість створення в колективному інформаційному мережевому полі певної експертної ніші, яка керує комунікаціями минулих версій Веб.

Мета статті — визначення перспектив діяльності бібліотек у межах концепції Web 3.0.

Актуальні питання щодо майбутнього книгозбірень у контексті використання семантичних технологій досліджують вітчизняні та зарубіжні вчені. У наукових працях К. Лобузної, Я. Шрайберга, Д. Соловяненко, Дж. Со, Дж. Хендлера,

К. Холмберга, Т. Ярошенко, Х. Тодда та інших висвітлено проблеми впливу технологічних трансформацій у сфері інформаційних технологій на процеси медіатизації бібліотечно-інформаційних установ, розвитку їхньої інтерактивної взаємодії у веб-просторі, застосування технологій управління знаннями у бібліотечній сфері тощо. Узагальненим підсумком досліджень науковців є концепція функціонування книгозбірень на засадах широкого впровадження семантичних технологій у процеси упорядкування неорганізованих електронних ресурсів у систематичні категорії, створення та інтеграція цифрових каталогів бібліотек як сховищ мета-даних інформаційних об'єктів різної природи тощо.

Зокрема, К. Лобузніна досліджує еволюцію функціональних можливостей бібліотечних технологій, яка відбувається в напрямках, що відповідають найважливішим інформаційним завданням бібліотек у сучасному суспільстві. Науковець наголошує, що сьогодні Web 3.0 пропонує технологічні моделі реалізації високоінтелектуальних сервісів, призначених для ефективного представлення знань та реалізації концепції семантичної книгозбірни (Бібліотека 3.0). Авторка зазначає: "Web 3.0 має спрямувати інтерес на бібліотечні технології, оскільки саме в них накопичений великий досвід упорядкування знань. Ідеї цієї моделі повністю збігаються з основною функцією бібліотеки — бути посередником між інформаційною сировиною та користувачем. Все це має піднести роль